

بیانیه ژئوفود

صنعت مواد غذایی بخشی کلیدی در راستای تغییرات عمیق مورد نیاز جامعه و در جهت تحقق اهداف توسعه پایدار (SDGs) تا سال ۲۰۳۰ است. بخش کشاورزی نقشی اساسی در مواجهه با چالش های جهانی مرتبط با تغییرات اقلیمی، از بین رفتن تنوع زیستی، کمبود مواد غذایی و رشد جمعیت ایفاء می کند. این صنعت به مثابه یک خانواده، به نمایندگی از ۵۰۰ میلیون مزرعه یا ۸۸ درصد مزارع سطح جهان، نزدیک به ۸۰ درصد از غذای مردم کره زمین را تأمین می کند.

بحران آب و هوا – سناریوی واقعی

تولید مواد غذایی و کشت پنبه، سوخت های زیستی و سایر محصولات غیر غذایی در کشاورزی و جنگلداری، از مهم ترین عوامل تخریب محیط زیست در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه است. نیمی از جنگل های گرمسیری از بین رفته اند و ما کماکان سالانه حدود ۱۸ میلیون هکتار از این زمین ها که به اندازه کشورهای انگلیس و ولز است را از دست می دهیم. در حال حاضر، کاهش تنوع زیستی ۱۰۰۰ برابر فراتر از میزان طبیعی خود اتفاق می افتد، بطوریکه جمعیت گونه های اصلی حدود ۶۰ درصد کاهش یافته است. با افزایش تقاضای سرانه گوشت و لبنیات، تقاضای انسان برای زمین نیز افزایش یافته است، در حالیکه با افزایش جمعیت از ۷٫۶ میلیارد به ۱۱ میلیارد تا پایان قرن و بدون احتساب تخریب محیط زیست و شرایط آب و هوایی، فضای کمی برای توسعه بیشتر کشاورزی در دسترس خواهد بود. روش های کشاورزی متمرکز، از جمله اتکاء روز افزون به مواد شیمیایی، عامل اصلی از بین رفتن تقریباً ۸۰ درصد حشرات در آلمان از اواخر دهه ۱۹۸۰ میلادی است. روندهای مشابهی نیز در سراسر جهان گزارش شده است.

کشاورزی، فرآوری مواد غذایی و تغییر کاربری اراضی ناشی از آن، مسبب انتشار حدود یک سوم گازهای گلخانه ای جهانی هستند. انسان ها حجم و سیع و ناپایداری از ماهی های وحشی را صید می کنند، بطوریکه در طبقه بندی انجام شده، یک سوم ماهیگیری تجاری بیش از حد ظرفیت است. در کمتر از نیم قرن، بشر ۹۰ درصد از جمعیت ماهیان شکارچی برتر مانند ماهی تن، شمشیر ماهی و کوسه ها را از بین برده است. روش های ماهیگیری مخرب مانند روش ترال کف، آسیب های فراوانی به اکوسیستم های ساحلی و دریایی وارد می کند. پیش بینی می شود که نیمی از جمعیت جهان تا سال ۲۰۳۰ تنش و بحران آبی فزاینده ای را تجربه کنند، در

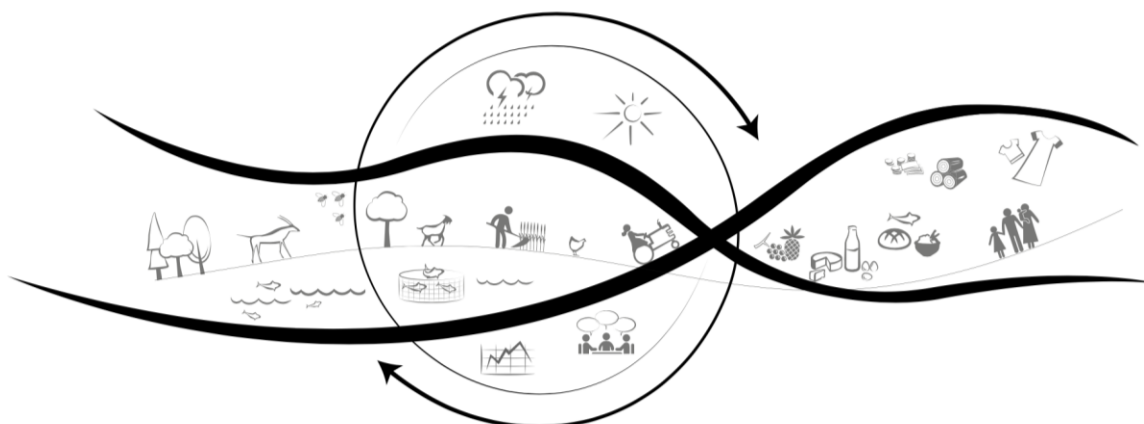
حالی که دو سوم مصرف آب در کشاورزی اتفاق می افتد. از آنجایی که آبیاری به ویژه در مناطق کم آب رواج دارد، ۹۰ تا ۹۵ درصد استفاده از آب در مناطق کم آب در این حوزه مصرف می گردد. در نهایت، سیستم غذایی حداقل موجب انتشار سه چهارم نیتروژن در اتمسفر و رشد جلبک ها و ایجاد مناطق مرده در اکوسیستم های آب شیرین و اقیانوس می شود. بر اساس تخمین های بعمل آمده، در حال حاضر انتشار گونه های نیتروژن واکنش پذیر، دو برابر حداکثر ظرفیت پایدار است و این نگرانی بصورت مشابه در مورد فسفر نیز وجود دارد. افزایش غلظت عناصر غذایی در اقیانوس ها، همراه با سایر آلودگی های آب و افزایش درجه حرارت ناشی از تغییرات آب و هوایی، استرس و فشار قابل توجهی بر اکوسیستم های دریایی وارد می کند. در طی موج گرما در سال ۲۰۱۶-۲۰۱۷، حدود ۹۰ درصد از سد بزرگ مرجانی (Great Barrier Reef در استرالیا) تحت تأثیر قرار گرفت و نیمی از مرجان ها از بین رفتند.

اتحادیه اروپا برای دستیابی به میزان صفر خالص انتشار گازهای گلخانه ای تا سال ۲۰۵۰، یک استراتژی بلند مدت تدوین نموده است ("تفاهم سبز" اتحادیه اروپا، ۲۰۲۰). تولید کافی مواد غذایی، خوراک و الیاف در اقتصاد اروپا نقش کلیدی خواهد داشت اما در عین حال انتظار می رود بخش های کشاورزی و جنگلداری نیز با هدف خنثی سازی کربن در اواسط قرن مشارکت داشته باشند. انتظار می رود تقاضا برای زیست توده جهت تولید گرما، سوخت های زیستی، زیست گاز، مصالح ساختمانی و محصولات پایدار زیستی از قبیل محصولات زیستی-شیمیایی افزایش یافته و در پی آن، تأمین زیست توده از منابع مختلف به منظور اطمینان از پایداری تولید و تثبیت یا تقویت مخزن کربن در جنگل های موجود نیز افزایش یابد. کاهش انتشار گازهای غیر دی اکسید کربن در کشاورزی عمدتاً از طریق نوآوری حاصل می شود. به عنوان مثال می توان به کشاورزی دقیق برای بهینه سازی بکارگیری صحیح کود و سایر مواد شیمیایی، بهبود وضعیت بهره وری احشام و بکارگیری کود کشاورزی در فرایند هضم هوازی اشاره کرد. همچنین استراتژی اتحادیه اروپا در جهت افزایش ترسیب کربن در اراضی کشاورزی تکیه بر روش های بهتر از جمله تکنیک های دارکشت و رزی (آگروفارستری)، خاک ورزی صفر و استفاده از گیاهان پوششی است.

در نهایت، جنگل کاری و بازیابی اکوسیستم های تخریب شده می تواند موجب تحقق اهداف متعددی از جمله ترسیب دی اکسید کربن، تنوع زیستی، حفاظت از خاک و آب و تولید زیست توده شود^۱.

^۱ Sustainable Land-Use and Food System, 2019 Report of the FABLE Consortium.

۵ اصل محصولات غذایی و کشاورزی پایدار^۲

- (۱) بهبود کارایی در استفاده از منابع
- (۲) اقدام عملی در جهت تضمین و حفاظت از منابع طبیعی
- (۳) کشاورزی باید موجب بهبود معیشت روستایی، عدالت و رفاه اجتماعی شود.
- (۴) تحمل پذیری و سازگاری مردم، جامعه و اکوسیستم را افزایش دهد.
- (۵) ساز و کار نظارت و مدیریت مسئولانه و مؤثر الزامی است.

چگونه می توانیم این ۵ اصل را محقق کنیم؟

مسیر تحقق و رسیدن به موفقیت در برنامه دستیابی به توسعه پایدار ۲۰۳۰ به روشنی مشخص شده است. این امر مستلزم اقدامات متحول کننده، پذیرش اصول پایداری و مقابله با ریشه های اصلی فقر و گرسنگی است بطوری که هیچ کس از آن مستثنی نباشد.

رژیم های غذایی پایدار بایستی بخشی از استراتژی جامع بهبود و افزایش امنیت غذایی و تغذیه، معیشت تولیدکنندگان مواد غذایی، حمایت از توسعه اقتصادی، کاهش تأثیر تغییرات آب و هوایی و بازیابی اکوسیستم باشد.

۲۰ فعالیت مرتبط پیش رو، از جمله اقدامات برنامه توسعه پایدار ۲۰۳۰ است که در آن مواد غذایی و کشاورزی، معیشت مردم و مدیریت منابع طبیعی نه بصورت جداگانه بلکه به عنوان یک مجموعه مورد توجه قرار می گیرند. آینده ای که در آن صرفاً پایان و رسیدن به هدف مطرح نبوده، بلکه ابزارهای استفاده شده برای دستیابی به

^۲ FAO, <http://www.fao.org/sustainability/en/?platform=hootsuite>

هدف نیز دارای اهمیت می باشند. محیطی که در آن نقش آفرینان دولتی و خصوصی در مشروعیت بخشیدن و شکل گیری برنامه مشارکت داشته و جهت دستیابی به راه حل های توسعه همکاری می کنند. این راهکارها سه بعد از توسعه پایدار را ادغام نموده، و نیازمند مشارکت و همکاری بین بازیگران مختلفی است. این ۲۰ راهکار با شناسایی عوامل همکاری و تشریک مساعی، درک مبادلات تجاری و معرفی مشوق ها، به حل مسائل واقعی پیش روی کشورهای می پردازند و به دنبال ساختن جهانی عاری از گرسنگی و آینده ای روشن تر برای همه جهانیان هستند.

۱. دسترسی به منابع تولیدی، مالی و خدماتی تسهیل شود.
۲. گردانندگان کسب و کارهای کوچک به بازارها متصل شوند.
۳. تنوع تولید و درآمد تشویق شود.
۴. دانش تولیدکنندگان شکل گرفته و ظرفیت های آنان توسعه یابد.
۵. سلامتی خاک تقویت شده و به احیای زمین پرداخته شود.
۶. منابع آبی حفاظت شده و کمبود آب مدیریت شود.
۷. حفظ تنوع زیستی و محافظت از عملکردهای اکوسیستم سرلوحه کار قرار گیرد.
۸. خسارات و تلفات کاهش یافته، استفاده مجدد و بازیافت تشویق گردیده و مصرف پایدار ترویج شود.
۹. به توانمندسازی مردم پرداخته و با نابرابری ها مبارزه شود.
۱۰. حقوق تصدی گری امن ارتقاء یابد.
۱۱. از ابزارهای حمایت اجتماعی در جهت افزایش بهره وری و درآمد استفاده شود.
۱۲. تغذیه را بهبود بخشیده و رژیم های غذایی متعادل ترویج شود.
۱۳. از وارد شدن شوک ها و ضربه های ناگهانی جلوگیری و محافظت شود. انعطاف پذیری و سازگاری افزایش یابد.
۱۴. آمادگی روبرویی با شوک ها و پاسخ متقابل ایجاد شود.
۱۵. تغییرات اقلیمی برطرف شده و سازگار گردند.
۱۶. مقاوم سازی اکوسیستم تشدید و تقویت شود.
۱۷. گفتگوها و هماهنگی خط مشی ها افزایش یابد.
۱۸. سیستم های نوآور تقویت شوند.
۱۹. سرمایه گذاری و دارایی ها سازگار و بهبود یابند.

۲۰. به تقویت محیط و جامعه توانمند اهتمام ورزیده و به اصلاح چارچوب های نهادی پرداخته شود.

نقش UGG برای غذا و کشاورزی پایدار

ژئوپارک های جهانی یونسکو به این صورت تعریف شده اند: «مناطق جغرافیایی واحد و یکپارچه ای که دارای مکان ها و مناظر با اهمیت زمین شناختی در سطح بین المللی بوده و با مفهوم جامعی از حفاظت، آموزش و توسعه پایدار اداره می شوند». رویکرد از پایین به بالا و ترکیبی حفاظت با توسعه پایدار که در آن جوامع محلی نیز مشارکت داشته و نقش آفرینی می کنند، به طور فزاینده ای محبوب شده است.

ژئوپارک ها فعالیت های بیشماری در زمینه های مختلف و مرتبط با فرهنگ، گردشگری، آموزش و توسعه پایدار و تجربه غذای محلی را انجام می دهند. گرچه ژئوپارک ها محدوده های جغرافیایی بسیار ویژه با وسعت های مختلف منطقه ای هستند، اقتصاد محلی، زمینه اجتماعی، فرهنگ و چشم انداز و ارتباط با "غذا" از معمول ترین فعالیت های ژئوپارک ها در سراسر کره زمین محسوب می شوند. در حقیقت، توسعه پایدار غذای محلی، ارزش یابی فعالیت های کشاورزی و تولید کنندگان محلی، ارتباط میان منابع طبیعی و گردشگری از موضوعات مشترک ژئوپارک های جهانی یونسکو هستند.

ژئوپارک های جهانی یونسکو بخشی از دستور کار برنامه ۲۰۳۰ هستند و عمیقاً به اهداف توسعه پایدار (SDG) که موجب تقویت حفاظت از کره زمین و منابع طبیعی می شوند، متعهد هستند تا به آینده ای بهتر برای همه دست یابند. ماهیت ژئوپارک ها در راستای هدف SDG 12 "ایجاد و پیاده سازی ابزارهایی برای نظارت بر اثرات توسعه پایدار بر گردشگری پایدار است که موجب ایجاد مشاغل و ترویج فرهنگ و محصولات محلی می شود". ژئوپارک های جهانی یونسکو به مثابه مرکز رشد و توسعه با بهترین روش ها و راه حل های نوآورانه برای توانمند سازی جوامع محلی و تحریک و تشویق سرمایه گذاری در جهت ارتقاء روش های کشاورزی، ارزش گذاری سیستم های غذایی، حمایت از کسب و کارهای کوچک و متوسط (SME'S)، افزایش فرصت های شغلی و شرایط شغلی بهتر فعالیت می کنند. ژئوپارک ها با تعاملات نزدیک بین المللی، ملی، منطقه ای و محلی در جهت ارتقاء مشارکت و شبکه سازی با همدیگر همکاری می کنند.

ژئو فود می تواند بصورت ویژه در برابر چالش های زیر نقش آفرینی کند (FAO):

- پایان دادن به فقر در روستاها، گامی حیاتی برای تأمین امنیت غذایی است (SDG 1)
- غذای سالم، کافی و مقرون به صرفه برای همه تأمین شود (SDG 2)
- سلامتی با تغذیه مناسب آغاز می شود (SDG 3)

- غذای مقوی در یادگیری دارای اهمیت بسیاری است (SDG 4)
- برابری جنسیتی می تواند بهره وری کشاورزی را به میزان یک پنجم افزایش دهد (SDG 5)
- با کشاورزی پایدار می توان به رفع کمبود آب کمک کرد (SDG 6)
- سیستم های غذایی بایستی بر وابستگی خود به سوخت های فسیلی غلبه کنند (SDG 7)
- رشد تولید مواد غذایی در اقتصادهای با درآمد کم می تواند فقر را به نصف کاهش دهد (SDG 8)
- نوآوری، بازارهای جدیدی را برای کسب و کارهای کوچک ایجاد می کند (SDG 9)
- اصلاحات ارضی می تواند دسترسی عادلانه به اراضی روستایی را فراهم کند (SDG 10)
- سرمایه گذاری در روستاها می تواند از شهرنشینی بی رویه و کنترل نشده جلوگیری کند (SDG 11)
- دستیابی به امنیت غذایی موجب کاهش ضایعات می شود (SDG 12)
- کشاورزی نقشی کلیدی در تغییرات آب و هوای ایفا می کند (SDG 13)
- با تغذیه ماهی ۲۰ درصد از پروتئین حیوانی روزانه ۳ میلیارد نفر تأمین می شود (SDG 14)
- جنگل ها بیش از ۸۰ درصد از تنوع زیستی خاکی جهان را شامل می شوند (SDG 15)
- پایان گرسنگی می تواند به صلح و ثبات کمک کند (SDG 16)
- مشارکت به شنیدن صدای دیگران و هم صدایی کمک می کند (SDG 17)

چشم اندز ژئوفود

پشت برچسب ژئوفود فلسفه مشخصی نهفته است: حمایت از جوامع محلی، رویکرد جامع و از پایین به بالا که مشخصه ژئوپارک های جهانی یونسکو است و هسته اصلی برند ژئوفود نیز است. برند ژئوفود خط سیر خود را در ژئوپارک های جهانی یونسکو داشته و تنها در مناطقی که یونسکو تعیین می کند، مورد استفاده قرار می گیرد. اهداف ژئوفود تا پایان سال ۲۰۲۳ حداقل در ۳۰ درصد از ژئوپارک های جهانی یونسکو در اروپا و تا سال ۲۰۲۵ در ۱۰ درصد سایر ژئوپارک های سراسر جهان دنبال می شود.

مأموریت ژئوفود

مأموریت ژئوفود حمایت از توسعه پایدار جوامع محلی و افزایش اقدامات مقتضی در جهت دستیابی به اهداف توسعه پایدار سازمان جهانی یونسکو (UNSDGs) است.

ژئوفود در راستای اهداف و ارزش های ژئوپارک های جهانی یونسکو و با رویکردی از پایین به بالا فعالیت می کند.

اهداف ژئوفود

اهداف ژئوفود در راستای تقویت ارتباط میان ذینفعان محلی و هویت ژئوپارک است. بطور کلی هدف اصلی ژئوفود افزایش آگاهی مردم در خصوص پیوند میان مواد غذایی خام و میراث زمین شناختی منحصر بفرد منطقه است. مفهوم ژئوفود، برندی در حال توسعه و تعریفی ویژه برای اعضا است که تأکید بر خصوصیات میراث زمین شناختی مرتبط با غذای محلی و سنت و فرهنگ آن ها دارد.

ژئوفود روشی ابتکاری برای اتصال تمامی اهداف جمعیت یک سرزمین است. غذا یک زبان بین المللی است که هر کسی می تواند آن را درک کند. در واقع، به کمک غذا می توان مردم را با زمین و طبیعت پیوند داد و آموزش های مربوطه را از کیلومتر صفر غذا و استفاده مسئولانه از منابع را تقویت کرد.

برند ژئوفود با هدف ایجاد شبکه ای از شرکاء در ژئوپارک های جهانی یونسکو و تحت مأموریت مشترک در صدد ترغیب و تأثیرگذاری بر سیاست های محلی، منطقه ای و ملی در قبال سیستم غذایی نوآورانه و برنامه ریزی ارضی است که در این راستا می تواند موجب تقویت روابط شهری و روستایی گردد.

ما بر این باوریم که محدوده های ژئوپارک های جهانی یونسکو نقشی اساسی در اتصال جوامع روستایی و شهری داشته و با ساکنان و جوامع محلی همکاری و تعامل دارند: ژئوفود در مناطق پشتیبانی شده برای تحکیم ارتباط، ابزاری برای تقویت اقتصاد محلی در اختیار قرار می دهد.

اقدامات ژئوفود

✓ با همدیگر از توسعه پایدار حمایت می کنیم : تنها شرکت هایی که بتوانند استانداردهای زیست محیطی خاصی را رعایت و اعمال کنند قادر به بهره برداری از برند ژئوفود هستند :

- ارتقاء و توسعه تنوع زیستی و بهبود کیفیت خاک با بکارگیری روش های کشاورزی پایدار و مسئولانه.

- ایجاد محیط و غذای سالم و با کیفیت، به ویژه مدیریت اجرای اقدامات علیه آفات و علف های هرز که از نظر شیمیایی و دارویی غیر تهاجمی هستند.

- استفاده مسئولانه از منابع آبی

- سیستم مؤثر بازیافت زباله

- پرورش محصولات فصلی
 - احترام به حقوق کارگران در تمامی مراحل تولید
- ✓ با همدیگر و در جهت حمایت از تولید کنندگان، کشاورزان و کارآفرینان ژئوپارک ها و برای حفظ سنت ها و افزایش بهره اقتصادی در مقیاس محلی کار می کنیم.
- شرکت ها و کسب و کارهای کوچک و متوسط محلی با برند ژئوفود رسمیت یافته و تأیید می شوند.
 - ژئوپارک ها از شرکت ها و کسب و کارهای محلی پشتیبانی می کند: ارائه فرصت هایی برای ارتقاء و توسعه، استفاده از خدمات آن ها (پذیرایی یا موقعیت و مکان) در رویدادها و کنفرانس ها.
- ✓ با همدیگر از استفاده از غذاهای محلی حمایت می کنیم
- محصولات ژئوفود از مواد اولیه محلی تهیه می شوند.
 - هدف ما افزایش بهره وری از ایده کیلومتر صفر غذا در مصرف روزانه، چه در بخش های خصوصی و چه در بخش های دولتی است.
 - ترویج کیلومتر صفر غذا در قالب ژئوفود در رستوران ها و هتل ها، در هر منزلگاه ژئوپارک و در اماکن خدماتی عمومی مانند غذاخوری، مدارس یا دفاتر.